

การพัฒนาศักยภาพครูเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

The development of Teachers' Potential for Students' Basic Moral Development
In Ban Nongchaiwan School under the office of Buengkan Primary Education Service Area

รัตติพร ศรีแสง*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

ดร.สุรัตน์ ดวงชาต***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน 2) หาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน 3) ติดตามผลของการพัฒนาศักยภาพครูเพื่อการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดำเนินการ 2 วนรอบ แต่ละวนรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observation) และ 4) การสะท้อนกลับ (Reflection) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้วิจัย 1 คน และผู้ร่วมวิจัย จำนวน 9 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละความก้าวหน้า การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

1.1 สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า มีการใช้กิจกรรมที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ นักเรียนขาดการร่วมคิดในการจัดกิจกรรม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ในการนำเสนอเป็นสื่อที่ครูเป็นผู้คิดเอง นักเรียนขาดความสนใจ จึงทำให้กิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เป็นกิจกรรมไม่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติจริง

1.2 ปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ขาดผู้เชี่ยวชาญที่คอยช่วยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน วนรอบที่ 1 ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ และวนรอบที่ 2 ใช้แนวทางพัฒนาโดย การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพครู, คุณธรรมพื้นฐาน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ประธานหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
ปรากฏผลดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม
พื้นฐานของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับพอใช้ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ
อยู่ในระดับดีมาก

3.2 กลุ่มผู้วิจัยสามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน และเขียนรายงาน
โครงการเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา
คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนตามแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to investigate conditions and problems of organizing activities for students' basic moral development in Ban Nongchaiwan School under the Office of Buengkan Primary Educational Service Area; 2) to seek the guidelines for developing teachers' potential on students' basic moral development; 3) to follow up the effects after the intervention. This action research consisted of two spirals with four stages of planning, action, observation, and reflection. The samples of the study comprised a researcher, nine co-researchers, and 32 key informants. The research instruments were a set of questionnaires, interviewing forms, observation forms, and evaluation forms developed by the researcher. The statistics for data analysis were means, percentage, standard deviation and percentage of progress. Qualitative data analysis were done through content analysis and presented by means of descriptive analysis.

The findings were as follows:

1. The effects of conditions and problems in organizing activities for students' basic moral improvement in Ban Nongchaiwan School under the Office of Buengkan Primary Education Service Area were:

1.1 In terms of conditions, teachers imparted moral values to students. However, the students lacked opportunities to involve in creating moral development activities and exploring a self-practice. The teaching media, developed by teaches, was also a cause of inattentiveness in students. Therefore, it would conclude that current basic moral improvement activities failed to help students transfer moral knowledge to their actual practice.

1.2 In terms of problems, teachers lacked knowledge, understanding, and skills in organizing activities to promote students' basic moral. In addition, there were insufficient experts to provide advice and guidance in organizing successful activities. The students were also not aware of the importance of having moral values and ethics as the significant need of living individual daily lives.

2. The guidelines for developing teachers' potential on students' basic moral development in Ban Nongchaiwan School comprised two spirals: The first spiral involved three approaches, namely a field trip, a workshop, and a coaching supervision, whereas the second spiral employed a coaching supervision.

3. The effects after the intervention were:

3.1 The co-researcher group gained better knowledge and understanding concerning techniques of organizing activities for students' basic moral development from the pre-workshop mean scores at the fair level to the post-workshop mean scores at the very good level.

3.2 The co-researcher group was able to organize activities, and to write a project report. This confirmed that the development of teachers' potential in organizing activities for students' basic moral improvement, based on the proposed guidelines, contributed successful professional development goals.

Keywords : Teacher Potential Development, Basic Moral Development

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและยั่งยืน มีกรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศโดยยึด หลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาค ส่วน ทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยง ทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มุ่งพัฒนาคุณภาพ คนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการเกื้อกูล ปลูกฝังการ พร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นและจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์ วิชาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, หน้า 9-11) การพัฒนาบุคคลโดยใช้คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาคนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ การศึกษาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในกรณีกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูป การศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ด้วย 8 คุณธรรมพื้นฐานคือ ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 7) ในกระบวนการพัฒนานั้น “ครูเป็นปัจจัยพื้นฐาน ที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้” เพราะครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และมี ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องแนวทางในการจัด การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เสนอไว้ว่า “การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยครูมืออาชีพ” และคุณภาพครูที่ประเทศต้องการคือ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551, หน้า 78)

โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการเรียนการสอน 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา มีครูและบุคลากรทางการ ศึกษา จำนวน 10 คน มีนักเรียนทั้งหมด 132 คน จากการสังเกตและประเมินสภาพคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวานในระดับประถมศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในปัจจุบัน พบว่า นักเรียน บางส่วนมีประพฤติดนไม่เหมาะสม ขาดคุณธรรมพื้นฐานบางประการ (โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน, 2558, หน้า 10-15) ดังนั้น สิ่งที่ต้องดำเนินการแก้ไขในปัจจุบัน คือ การพัฒนาครูให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและความรอบรู้ ส่งเสริมให้ นักเรียนมีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม โดยใช้การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาให้กับคณะครูโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน

ตามหลักการของ Kemmis and McTaggart เป็นการวิจัย 2 วงรอบ และใช้รูปแบบการวิจัย 5 บท โดยผู้วิจัยและผู้นิเทศคอยให้คำปรึกษา และแนะนำเทคนิควิธีการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

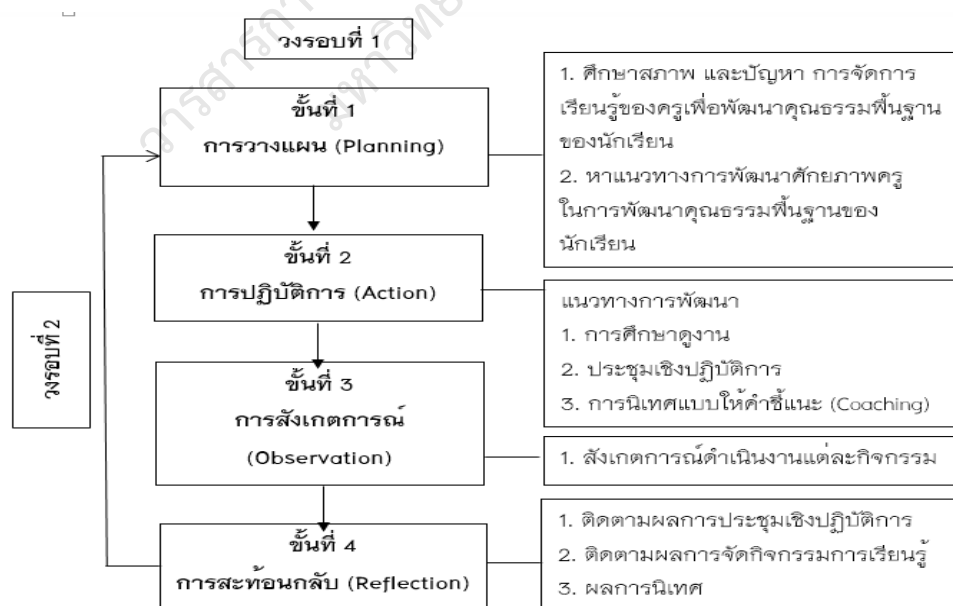
คำถามการวิจัย

1. สภาพ และปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน มีอะไรบ้าง
3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหา การจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
3. เพื่อติดตามผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย คือ ครูปฏิบัติหน้าที่สอนที่โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่สนใจทำวิจัย การพัฒนาศักยภาพครู ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 1 คน ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้สอนทั้งหมด 9 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 32 คน ประกอบด้วย ผู้นิเทศ คือ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน จำนวน 1 คน วิทยากรที่อบรมให้ความรู้ ประธานกลุ่มโรงเรียนปงไฮ-น้ำจั้น จำนวน 1 คน นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 6 ห้องเรียนๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสังเกต มีจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย ใช้สำหรับสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนของครู ซึ่งผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้บันทึกผลการสังเกต

2. แบบสัมภาษณ์ มีจำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนของครู ฉบับที่ 2 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยหลังจากเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ฉบับที่ 3 ใช้สำหรับสัมภาษณ์นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานที่ครูจัดขึ้น ฉบับที่ 4 ที่ใช้สำหรับสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ระหว่างการนิเทศโดยให้คำชี้แนะ โดยผู้นิเทศ

3. แบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 ฉบับ ใช้วัดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ของผู้ร่วมวิจัยก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. แบบประเมิน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามความคิดเห็นของผู้ประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 ใช้สำหรับประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียนของครู ซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยหลังได้รับการพัฒนา ฉบับที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของครูในการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ฉบับที่ 3 ใช้สำหรับประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนที่ครูจัดขึ้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพ และปัญหา ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนของครู เพื่อวางแผนการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมครู การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนของครู

2. แนวทางการพัฒนาครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

2.1 การไปศึกษาดูงาน มีการจัดบันทึกสิ่งที่ได้จากการไปศึกษาดูงาน หลักการ วิธีการ และแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียนที่คณะผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเดินทางไปศึกษาดูงาน

2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการจัดกิจกรรมของครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย การสัมภาษณ์ครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนหลังเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของครู การประเมินการจัดกิจกรรมของครู ซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย และการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต
2. ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบ
3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
4. ค่าร้อยละความก้าวหน้า

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

1.1 สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า มีการใช้กิจกรรมที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ นักเรียนขาดการร่วมคิดในการจัดกิจกรรม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ในการนำเสนอเป็นสื่อที่ครูเป็นผู้คิดเอง นักเรียนขาดความสนใจ จึงทำให้กิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนเป็นกิจกรรมไม่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติจริง

1.2 ปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ขาดผู้เชี่ยวชาญที่คอยช่วยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน วงรอบที่ 1 ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ และวงรอบที่ 2 ใช้แนวทางพัฒนาโดย การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน ปรากฏผลดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับพอใช้ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก

3.2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยสามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน และเขียนรายงานกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนตามแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

สรุปผลการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพครูตามแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง คือ 1) การศึกษาดูงาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 3) การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.1 สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า มีการใช้กิจกรรมที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ นักเรียนขาดการร่วมคิดในการจัดกิจกรรม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ในการนำเสนอเป็นสื่อที่ครูเป็นผู้คิดเอง นักเรียนขาดความสนใจ จึงทำให้กิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เป็นกิจกรรมไม่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติจริง และสภาพด้านความรู้ของผู้ร่วมวิจัย พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนบ้างแล้วแต่ยังไม่เข้าใจแนวทางและลำดับขั้นตอนของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ยงยุทธ แสงมะสูง (2555, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ขาดความรู้ทักษะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการจัดกิจกรรม ขาดผู้เชี่ยวชาญที่คอยช่วยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม จันนคร (2551, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้โครงการอบรมธรรมะเพื่อพัฒนาจิตและการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมนำดวงใจ โครงการทางไกลยาเสพติดในโรงเรียนบ้านห้วยปากฉลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า นักเรียนขาดวินัยเพราะครูขาดทักษะด้านเทคนิค วิธีการในการถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนมีนิสัยก้าวร้าว ขาดความซื่อสัตย์สุจริต และเสียสละเพื่อส่วนรวม ขาดการประหยัดอดออมทำให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน วงรอบที่ 1 ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ และวงรอบที่ 2 ใช้แนวทางพัฒนาโดย การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ยงยุทธ แสงมะสูง (2555, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า มีการพัฒนาโดยศึกษาดูงานโรงเรียนตัวอย่าง หลังการพัฒนากลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา มีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างสื่อและจัดหาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ทำให้นักเรียนชื่นชอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ได้ลงมือทำงาน ได้ใช้ความคิด มีการวางแผนการทำงาน และร่วมกันวิเคราะห์แก้ปัญหา และเกิดการพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมในภาพรวมในระดับดีมาก การประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กนกกาญจน์ ศรีสำราญ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน ประกอบด้วย กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาจิต และกิจกรรมคุณธรรมในวันศุกร์ 2) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐาน ประกอบด้วย กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเรียน กิจกรรมต้นไม้คุณธรรม กิจกรรมสวนหย่อมพอเพียง กิจกรรมคนดีศรีหนองแสง กิจกรรมออมทรัพย์วันละบาท กิจกรรมน้องไหว่พี่คนดีไหว่คุณครู พัฒนาการติดตาม

และประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนากร วงศ์ศรี และคณะ (2550, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน นักศึกษา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนนักศึกษาของโรงเรียนลำปาง พานิชัยการและเทคโนโลยี จังหวัดลำปาง พบว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนควบคู่กับกิจกรรม การเรียนการสอน ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ควรจัดกิจกรรมนอกสถานที่ มุ่งเน้นกิจกรรมสร้างประโยชน์ เพื่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และควรมีความเข้มงวดให้มากขึ้น มีการณรงค์ ให้ช่วยกันรักษาความสะอาด

3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองซัยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ปรากฏผลดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน ของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการมีคะแนนเท่ากับ 11.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 57.22 อยู่ใน ระดับพอใช้ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนเท่ากับ 17.33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.67 มีผลคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้น เท่ากับ 5.89 มีค่าเฉลี่ยร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 68.84 อยู่ในระดับดีมาก แสดงว่า ผู้ร่วมวิจัยมี ความก้าวหน้าในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เกษม จันนคร (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้โครงการอบรมธรรมะเพื่อพัฒนาจิตและการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมนำ ดวงใจ โครงการทางไกลยาเสพติดในโรงเรียนบ้านห้วยปากฉลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรดิตถ์ พบว่า หลังจากที่ได้จัดกิจกรรมครบทั้ง 2 วงจรแล้ว ครูมีทักษะด้านเทคนิค วิธีการ กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น

3.2 กลุ่มผู้วิจัยสามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน และเขียนรายงานกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม พื้นฐานของนักเรียนตามแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ผลการประเมินจากการ สอบถามนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.94$) โดยมีระดับคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ทุก ด้าน คือ ด้านมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความสามัคคี ด้านความสุภาพ ด้านความมีวินัย ความสะอาด ด้านความ ชยัน และด้านความซื่อสัตย์ สอดคล้องกับการวิจัยของ ประภาส ละคราคี (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดตาใกล้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า หลังจากการดำเนินการพัฒนา พบว่า นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาทางด้านความชยัน ความ ประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจเพิ่มมากขึ้น ด้านการ เขียนรายงานกิจกรรม จากการพัฒนาศักยภาพครูโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยส่วน ใหญ่มีผลการประเมินการเขียนรายงานกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) เมื่อนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาโดยการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ผลการประเมินการเขียนรายงานกิจกรรมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$) มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากวงรอบที่ 1 ($\bar{x} = 0.60$) ค่าเฉลี่ยร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 54.05 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นันธิดา พรหมทอง (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ก่อนการพัฒนาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและหลังการพัฒนาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความชยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีน้ำใจ อยู่ในระดับ ปานกลาง และวงรอบที่ 2 การพัฒนา พฤติกรรมความมีคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบาย วางแผนการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องชัดเจน เพื่อให้เป็นการสร้างแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่ถาวรของนักเรียน

1.2 การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ควรระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานการส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

1.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ เป็นการช่วยเหลือครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนรายงานโครงการ/กิจกรรมมากขึ้น ควรนำรูปแบบการนิเทศแบบให้คำชี้แนะไปใช้ในการพัฒนางานด้านอื่นด้วย

1.4 โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน หรือประสานงานแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูที่ใช้แนวทางการพัฒนาด้วยการศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในด้านอื่น เพื่อส่งเสริมให้การบริหารงานในองค์กรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนควรประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน องค์กรทางศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนเป็นรูปธรรม และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ถาวร

เอกสารอ้างอิง

กนกกาญจน์ ศรีสำราญ. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). 8 คุณธรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

เกษม จันทร. (2551). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้โครงการอบรมธรรมะ เพื่อพัฒนาจิตและโครงการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมนำดวงใจห่างไกลยาเสพติดในโรงเรียนบ้านปากห้วยฉลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. รายงานการวิจัย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1.

นันทิศา พรหมทอง. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประภาส ละราตี. (2552). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดตาใกล้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ยงยุทธ แสนมะฮุง. (2555). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครู ด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนกร วงศ์ศรีและคณะ. (2559). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน นักศึกษาโรงเรียนลำปางพณิชการ และเทคโนโลยี จังหวัดลำปาง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://act.e-tech.th/vrcenter/home/index.php?option=comcontent&view=article&id=65&Itemid=54> (26 พฤศจิกายน 2559).
- โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน. (2558). รายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR). ปีการศึกษา : โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). รายงานสรุปผลการดำเนินงาน โครงการคุณธรรมนำความรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 301-303). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.